

ideje a regulálásnak, — ha pedig tsuport för vagy a kenyeret el hánnya, azért meg verik — ha lop, tsal, azt úgy nézvén mint élelmességet, s el nézik fenyíték nélkül. Az Anyák pedig még kevesebbet gondolnak az erköltsi neveléssel, ha oskolába fel adják is nem högy segitenék a Tanítókat a nevelésben, hanem inkább akadájjozzák; kényeztetik gyermekeiket, és szidják előttök a Tanítójukat, ha az őket valamely rosszaságokért meg fenyítik. Nem tsuda hát, ha sok a kevély tsufolódó, makrantzos, tsalárd lopó, rossz erköltsü az Ecclában. Mig Anglus Doctor Jenner fel nem találta a mentő himlőt, és mig ennek közönségessé tevését jó királyunk I-ső Ferentz nem sürgette: minden esztendőben sok 100-an hóltak meg nagy kínök közt a gyermekek közül a hójagos himlőben, sokann lettek vakokká, dísztelen ábrázatuakká — de más az ólta ha högy a Doctorok nem restek, a szülék pedig nem hűségtelenek gyermekeikhez, alig hal meg ebben a nyavajában 5—6 esztendön által.

Közli: Nyíri Sándor

S Z Í N H Á Z

Továbbfolytatódó kísérletek a Szegedi Nemzeti Színház harmadik évében

Harmadik évéhez érkezett el Szeged Állami Nemzeti Színháza. Az első két év biztató kísérletezései után azt reméltük, hogy a harmadik esztendőben több állandóságot, nagyobb tervszerűséget, egyre magasabb színvonalra való emelkedést sikerül megvalósítani mind a műsor, mind pedig a társulat megszervezése tekintetében. Kétségtelenül törtétek erre való törekvések, de az előzetes jelentésekből és az idénykezds eddigi eseményeiből azt kell látnunk, hogy ezek a jószándékú törekvések nem mindenben sikerültek.

Az elmúlt két év során a legtöbb panasza drámaműsor és a drámai együttes ellen merült fel. Az idén új vezető került a drámai társulat élére, *Abonyi Géza*, a budapesti Nemzeti Színház tagja, a színészek szakszervezetének elnöke személyében. *Abonyi* egységesebb szempontok szerint, nemes művészi törekvésektől vezettetve szerkesztette meg műsorát, szervezte meg társulatát, mint elődje, tökéletességre törekvő szándéka azonban egyelőre nem látszik megvalósultnak.

A *műsortervezetben* kétségtelenül szerepel Shakespeare és Molière egy-egy műve, a műsorba felvett többi szerző és

a darabok kiválogatása azonban közepeszerűségre mutat. A műsorpolitika szűk-ségei alapelveit, a magyarságot, az európaiságot, a tökéletes korszerűséget nem találjuk eléggé határozottnak, hangsúlyozottnak és egyenletesen elosztottnak a bejelentett műsorban. Különösen a nemzeti irodalom klasszikus és modern műsorának fejeletlenségét kifogásoljuk a színház tervezetében.

A *drámai együttes* igen népes, ennek ellenére hiányosságai vannak. Míg egyes szerepkörökön, különösen a nőknél nagy a zsúfoltság, addig másutt, különösen a férfiaknál nagyok a hiányosságok. Ennek következményeként tekinthető, hogy az igazgatóság mindjárt a szezon elején vendégszereplőt kényszerült szerződtetni egy fontos szerep eljátszására, holott előkelő színvonalú, önálló szegedi drámaegüttes kifejlődésére csak akkor számíthatunk, ha tagjainak sorsa egészen Szegedhez lesz kötve.

Az *operaegüttes* szólóénekesi gárdájával kapcsolatban körülbelül ugyanazok a kifogások hozhatók fel, amik a drámatársulatnál: túlszervezettség egyes szólamoknál; például a bariton és basszus szólamnál, nem kielégítő megoldások másoknál. Nyitott kérdés például,

hogyan sikerült-e a szoprán szólamot megerősíteni és a Simándy távozásával meggyengült tenort, Megyessy beígért szerződötetésének a jelek szerinti elmaradása folytán teherbíróvá tenni?

A kétségtelenül nem elsőrendű fontosságú, de elengedhetetlenül szükséges operettműsor összeállításában mindjárt a szezon elején kapkodás jelentkezik. Két fontos szerepkör, az énekes primadonnai és a bonviváni szerepkör betöltését teljesen figyelmen kívül hagyták, holott a vendégszerepő-rendszer itt sem kielégítő megoldás. Jelenlegi költségvetési kerete mellett a színháznak feltétlenül gondoskodnia kellett volna ennek a két szerepkörnek a betöltéséről a társulati részlekek egyenletesebb elosztása révén.

Általában kétségtelenül megállapítható, hogy az operaegyüttes túlméretezett a színház másik két részlegének, főleg a drámai részlegnek rovására. Ezen a bajon a jövőben csak úgy lehet majd segíteni, ha a drámai társulat az operával egyenlő hatáskörű és erélyű igazgatót kap.

*

Az *idénykezdés* a *Liliomfi* előadásával nem kapta meg azt a nyomatékot, amit az ilyen esemény, különösen új vezető bemutatkozásakor kíván. Nemzeti klasszikusaink valamelyik élvonalbeli műve alkalmasabb és kívánatosabb lett volna a harmadik év nyitányául. Végeredményben azonban elfogadjuk a Szigligeti komédiáját, mert vígjátékirodalmunk egyik korszakát és stílusirányát reprezentálja. A *Liliomfi*, mint általában a kitűnő dárabíró-mesteremberek művei, csak vázot, keretet ad s ezeket a kereteket a színészek kell játéktartalommal feltöltenie. A darab születésének idején, egy évszázaddal ezelőtt, a nagy színész-nemzedék idején ez szinte stílusirány volt. A szegedi színház rendezője (Abonyi Géza) és színészei méltó módon a klasszikus nagy nemzedék aktoraihoz megtalálják és sikeresen alkalmazták a darabhoz a megfelelő játékmódot. Jókedvű, gátlatlan komédiázásuk igazi színház volt a javából. Az előadásnak talán néha ez is ment a kárára, ez az áradó jókedv, ez az elragadó színpadi hancurozás, mert olykor, különösen *Liliomfi* és *Szellemfi* párhuzamos jeleneteiben túlszufoltá tette a játékokat.

A *második prózai előadás*, a Steinbeck—Kaufman-féle *Egerek és emberek* című, méltán híres színijáték bemutatója korántsem nyújtott olyan zavartalan el-

vezetést, mint a *Liliomfi*, sem a játék meggyőző ereje, sem egysége, sem felépítése, sem pedig zavartalanul pendülő tempója és folyamatossága szempontjából. A vendégszereplő Greguss Zoltán alakítása ugyan komoly művészi erőki-fejtés eredménye, de a maga kétszáz előadáson át érlelt beidégzettségével, az idegen együttesben inkább zavarólag, mint lendítőleg hatott. A szegedi előadás várt sikerét mégsem ez, hanem a darab főhősének, George szerepének téves kiosztása akadályozta meg. Rajz János, ez az istenáldotta tehetségű mulattató legtöbbször idegenül mozgott a meglehetősen komplikált lelkialkatot képviselő szerep bonyolult útvesztőiben és rendszerint a legtöbb bensőséget igénylő jeleneteiben nem tudta feledni a feledtetni groteszk mozdulatai, meg mimikája emelkedését.

Első idej operabemutatóként Verdi *Othellója* került színre. Nagyon nehéz, igényes vállalkozás, sajnos nem mondhatjuk, hogy dicséretes is, mert dicséretes csak akkor lehetne, ha maradéktalanul sikerült volna nehézségeinek leküzdése. A zenekar volt az, amely Vaszy Viktor irányítása alatt — néhány túlhajtott tempó ellenére — hiánytalan élvezetet nyújtott drámai és lírai kifejezésben egyaránt. A szólóénekesek egyrészének képességeit már túlhaladta ez a forró, drámai kifejezést igénylő játék és éneklés. Király Sándor sem hangterjedelemben, sem hangerőben, sem az éneklés kultúrájában, sem pedig a játék természetességében nem jutott el a fejlődésnek arra a fokára, hogy minden részletében érzékelteni tudta volna a címszerep szépségeit. Ráadásul indiszponált is volt a bemutatón, hamar kifáradt és a harmadik, hegyedik felvonásban sokszor, s legtöbbször éppen a nagy jelenetekben üres deklamásnak hatott éneke és játéka. Pócza Ella hangjának fénye és ereje még az indiszponáltság fátyolán is áttört, amíg ő is ki nem fáradt. Az előadás erősségét a zenekaron kívül a kórus és a kisebb férfiszereplők jelentették. A kisebb női szolisták nem emelkedtek fel eddig a színvonalig.

Összegezve az elmondottakat: a Szegedi Nemzeti Színház a harmadik év kezdetén nagyrészt még mindig a kísérletezés állapotában van, holott ez az idő már az érettebb és megállapodottabb produkció, az önállóbb és sajátosabb stílus megvalósításának ideje lenne.

SZÁSZ FERENC.